

วารสารวิชาการ อุตสาหกรรมศึกษา

URL : <http://ejournals.swu.ac.th/index.php/jindedu/issue/archive>

วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2558

JOURNAL OF INDUSTRIAL EDUCATION

FACULTY OF EDUCATION, SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY, Volume 9 No. 2 July – December 2015

การพัฒนาแบบการเทียบโอนมาตรฐานฝีมือแรงงานเพื่อคุณวุฒิการศึกษาวิชาชีพ The Development of Accreditation of Occupational Skill Standards Model for Vocational Education Qualification

อหุชัย รามวงษ์กูร, นลินรัตน์ รักกุศล

Anuchai Ramwarungkura, Nalinrat Rakkusol

ภาควิชาอาชีวศึกษา สาขาวิชาพัฒนาอาชีวศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สืบเคราะห์รูปแบบ และแนวทางการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์เพื่อคุณวุฒิการศึกษาวิชาชีพในต่างประเทศ 2) ศึกษาปัจจัยเงื่อนไขของระบบการเทียบโอนมาตรฐานฝีมือแรงงานเพื่อคุณวุฒิการศึกษาวิชาชีพของสถานศึกษาทางด้านการอาชีวศึกษา และ 3) กำหนดรูปแบบการเทียบโอนมาตรฐานฝีมือแรงงานเพื่อคุณวุฒิการศึกษาวิชาชีพของสถานศึกษาทางด้านการอาชีวศึกษา ผลการศึกษาเอกสารพบว่ารูปแบบการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์เพื่อคุณวุฒิการศึกษาวิชาชีพในสหภาพยุโรป อังกฤษ สหรัฐอเมริกา และมาเลเซีย นั้นมีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ ผลลัพธ์การเรียนรู้ มาตรฐานอาชีพ วิธีการวัดผล และการตรวจสอบและรับรองผล โดยการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์นั้นมีการนำระบบการสะสมหน่วยกิตมาใช้เพื่อให้ผู้ต้องการเทียบโอนสามารถนำผลการศึกษาทั้งในระบบ นอกกระบบ และตามอรรถยาศัยมาเทียบโอนเป็นหน่วยกิตและเก็บสะสมไว้ใช้ในศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น โดยมีหน่วยงานกลางของรัฐเป็นผู้ดูแล การศึกษาปัจจัยเงื่อนไขของระบบเทียบโอนมาตรฐานฝีมือแรงงานเพื่อคุณวุฒิการศึกษาวิชาชีพจากการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นจากผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้าแผนกจำนวน 2,066 คน และใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบด้วยวิธี Principal Component Analysis หมุนแกนแบบ Orthogonal ประเภท VARIMAX พบว่าปัจจัยเงื่อนไขมีความสัมพันธ์และความเหมาะสมในการจัดกลุ่มปัจจัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และจัดกลุ่มปัจจัยเงื่อนไขของระบบการเทียบโอนประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา ด้านความร่วมมือของกรมพัฒนาฝีมือแรงงานกับ

อนุชัย รามารังกูร, นลินรัตน์ รักกุศล
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2558 (85-96)

หน่วยงานต้นสังกัด ด้านความพร้อมสถานศึกษาอาชีวศึกษา และด้านความร่วมมือของสถานประกอบการและความพร้อมของคณาจารย์ ผลการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน 48 คน จากการเลือกแบบเจาะจงเพื่อกำหนดรูปแบบการเทียบโอนมาตรฐานฝีมือแรงงานเพื่อคุณวุฒิวิชาชีพที่เหมาะสมกับประเทศไทย พบว่า รัฐจำเป็นต้องมีหน่วยงานกลางรับผิดชอบในการเทียบโอนมาตรฐานฝีมือแรงงานสู่คุณวุฒิการศึกษาวิชาชีพโดยการผ่านสารสนเทศรายบุคคล และรายสถานศึกษาอาชีวศึกษา การนำระบบสะสมหน่วยกิตมาใช้เพื่อเทียบโอนความรู้ ทักษะของผู้ที่ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน รวมทั้งความรู้ และประสบการณ์เดิม เพื่อเทียบเป็นหน่วยกิตและเก็บสะสมไว้ใช้ในการศึกษาต่อในระดับที่อาชีวศึกษา โดยเทียบกับสมรรถนะรายวิชา ทั้งในหมวดวิชาทักษะวิชาชีพ ทักษะชีวิต และวิชาเลือกเสรี ทั้งนี้ต้องมีการสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนการเทียบโอน

คำสำคัญ: การเทียบโอน.มาตรฐานฝีมือแรงงาน, คุณวุฒิการศึกษาวิชาชีพ

Abstract

The purposes of this study were to (1) synthesize the model and guidelines for accreditation of prior experiential learning for vocational education qualification in foreign countries; (2) study the supporting factors of accreditation of occupational skill standards for vocational education qualification of vocational colleges; and (3) identify an accreditation of occupational skill standards model for a vocational education qualification. The research findings from synthesized articles and research publications showed that the model of accreditation of prior experiential learning for a vocational education qualification in EU, England, U.S.A., and Malaysia were different. There are four important components such as, learning outcomes, occupational standards, assessment methods, and validation. In aforementioned countries, credit accumulations or credit bank system was used for transferring learning outcomes from formal, non-formal and informal education and transfer credits for pursuing high education. The system was under federal supervision. The second objective was conducted via a questionnaire survey. The data was collected from 2,066 school administrators, and head of education departments. The data were analyzed using Factor Analysis, Principal Component Analysis and Orthogonal rotation (VARIMAX). The findings from the survey research indicated four clusters of supporting factors which are school administrators, cooperation between Department of skill development and the affiliated agencies of vocational colleges, readiness of vocational colleges, and cooperation of entrepreneurs and readiness of vocational teachers. The focus group, consisted of 48 experts, was conducted, to identify occupational skill standards model for vocational education qualification. The outcome from the focus group was consensus. It was necessary to have a regulatory agency responsible for accreditation of occupational skill standards for a vocational education qualification by using individual and colleges' information. A credit bank system could also be used for transferring knowledge and skill. Those workers who passed the certificate of occupational skill standards and knowledge interchange in order to further study in higher vocational education. The result also showed that it was possible for workers to compare skill and knowledge credits into competency credits for selected subjects. The selected subjects could be professional skill field, life skill or elective subjects. The collaborative between related agencies should be promoted for knowledge and skill transfer.

Keywords: Accreditation, Occupational Skill Standards, Vocational Education Qualification

บทนำ

การอาชีวศึกษานั้นมีบทบาทสำคัญในการผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ.2551 ได้บัญญัติว่าการอาชีวศึกษา“เป็นกระบวนการศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี” โดยการจัดการอาชีวศึกษาของประเทศไทยนั้นสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2553) สรุปการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561) โดยมีจุดมุ่งหมายให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อให้คนไทยทุกคนได้เรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย อย่างมีคุณภาพในทุกๆระดับ นอกจากนี้การจัดการอาชีวศึกษาในช่วงการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองนี้ยังเป็นช่วงเวลาที่สำคัญในการผลิตและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับสถานการณ์การเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีในภูมิภาคอาเซียน ตามความร่วมมือประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนด้วย สำหรับยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนที่สำคัญยุทธศาสตร์หนึ่งที่จะทำให้เกิดการพัฒนาและผลิตกำลังคนเป็นไปตามวิสัยทัศน์และเป้าหมายคือ การเร่งผลิตและพัฒนากำลังคนด้านอาชีวศึกษา ทั้งการปรับกระบวนการทัศนการศึกษา ให้มีความสำคัญกับการศึกษาเพื่ออาชีพ และส่งเสริมค่านิยมด้านการศึกษาเพื่อผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพ และทักษะในสาขาอาชีพต่างๆ เข้าสู่ตลาดแรงงาน รวมทั้งพัฒนาระบบเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ตามมาตรฐานสมรรถนะด้วย การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์นี้ จะทำให้ผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานแล้วจนมีความชำนาญ เชี่ยวชาญ แต่ไม่มีคุณวุฒิทางการศึกษา ได้ทำการประเมินเทียบโอนความรู้และประสบการณ์จากการทำงานเป็นคุณวุฒิวิชาชีพ เพื่อใช้ในการศึกษาในระบบ หรือใช้เทียบระดับของเงินเดือน และเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนนักศึกษา นำความรู้และประสบการณ์มาทำการประเมินเทียบโอนเข้าสู่หน่วยกิต ให้เป็นส่วนหนึ่งของผลการเรียน

ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

การกำหนดมาตรฐานฝีมือแรงงานของประเทศไทยนั้นจัดทำโดยสำนักพัฒนามาตรฐานและทดสอบฝีมือแรงงาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ซึ่งทำหน้าที่ในการศึกษาวิเคราะห์ และวิจัยเพื่อพัฒนาระบบและรูปแบบการพัฒนา มาตรฐานฝีมือแรงงาน ส่งเสริมการจัดทำและพัฒนา มาตรฐานฝีมือแรงงานให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล รวมทั้งการจัดให้มีระบบการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน การพัฒนาผู้ทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน และการรับรองมาตรฐานฝีมือแรงงานให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และ มาตรฐานที่กำหนด มาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาตินั้นเป็น ข้อกำหนดทางวิชาการที่ใช้เป็นเกณฑ์วัดระดับ ความรู้ ทักษะและทัศนคติในการทำงานของผู้ประกอบอาชีพใน สาขาต่าง ๆ โดยมีการจำแนกฝีมือแรงงานออกเป็นระดับ ในปัจจุบันกรมพัฒนาฝีมือแรงงานได้มีจำนวนมาตรฐาน ฝีมือแรงงานแห่งชาติในสาขาอาชีพที่ได้รับการอนุมัติให้ กำหนดมาตรฐาน จำนวน 6 กลุ่มสาขาอาชีพ ได้แก่ 1) กลุ่มสาขาอาชีพช่างก่อสร้าง 2) กลุ่มสาขาอาชีพช่างไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ และคอมพิวเตอร์ 3) กลุ่มวิชาชีพช่าง อุตสาหกรรมศิลป์ 4) กลุ่มสาขาอาชีพช่างเครื่องกล 5) กลุ่มสาขาอาชีพภาคบริการ และ 6) กลุ่มสาขาอาชีพช่าง อุตสาหกรรม ผู้ที่ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานนั้น ได้รับการยอมรับจากนายจ้างและได้รับค่าตอบแทนสูงขึ้น ตามที่กฎหมายกำหนด

อย่างไรก็ตามจากผลการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษา ความต้องการกำลังคนเพื่อวางแผนการผลิตและพัฒนา กำลังคนระดับกลุ่มจังหวัดและกรุงเทพมหานคร ของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2553) พบว่าปัญหา หนึ่งของตลาดแรงงานไทยคือความไม่สมดุลของโครงสร้าง แรงงานที่เกิดขึ้นทั้งระดับล่างและระดับบน ทั้งในด้าน ปริมาณและคุณภาพ กล่าวคือ ขาดแคลนแรงงานระดับล่าง แต่มีแรงงานส่วนเกินระดับอุดมศึกษาอยู่มาก และมีปัญหา คุณภาพแรงงานไม่ตรงกับความต้องการของตลาด นอกจากนี้ภาคอุตสาหกรรมยังคงต้องการคนที่มี คุณลักษณะ 3 ด้าน คือ 1) ความรู้ทักษะที่จำเป็น 2) ความรู้ทักษะวิชาชีพ 3) คุณธรรมจริยธรรม และ

อนุชัช งามวรัญกุล, นลินรัตน์ รักรุกศล

วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2558 (85-96)

จรรยาบรรณวิชาชีพ จากปัญหาและสถานการณ์ดังกล่าว และโลกการศึกษายังขาดความเชื่อมโยงต่อโลกอาชีพ จนทำให้แรงงานขาดโอกาสทางการศึกษา และคุณภาพชีวิตของดำรงชีวิตในชีวิตประจำวัน

จากเหตุผลที่กล่าวมาดังกล่าวการพัฒนา รูปแบบการเทียบโอนมาตรฐานฝีมือแรงงานเพื่อคุณวุฒิการศึกษาวิชาชีพสามารถช่วยให้ผู้ที่อยู่ในตลาดแรงงานและสามารถ สอบผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน สามารถนำผล การทดสอบความรู้และทักษะ มาใช้เทียบโอนเข้าสู่อ การศึกษาในระบบเพื่อให้ได้วุฒิการศึกษาวิชาชีพ ซึ่งเป็น การพัฒนาและสร้างคุณค่าให้กับแรงงาน ส่งผลให้แรงงาน มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นมีเป้าหมายในการทำงาน เป็นการ พัฒนาคนตามแนวหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้ง การสร้างคุณค่าให้กับคนโดยใช้หลักความมีเหตุผลและ พอประมาณ รวมทั้งยังสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อให้คนพร้อมรับ ต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสภาพเศรษฐกิจและ สังคมทั้งภายในและภายนอกประเทศ ภายใต้การพัฒนา ความรู้คู่คุณธรรมอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนจนเป็นการสร้าง กำลังคนเพื่อรองรับและสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน ในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สังเคราะห์ รูปแบบ และแนวทางการเทียบโอนความรู้และ ประสบการณ์เพื่อคุณวุฒิการศึกษาวิชาชีพในต่างประเทศ 2) ศึกษาปัจจัยเงื่อนไขของระบบการเทียบโอนมาตรฐาน ฝีมือแรงงานเพื่อคุณวุฒิการศึกษาวิชาชีพในสถานศึกษา ทางด้านการอาชีวศึกษา และ 3) กำหนดรูปแบบการเทียบ โอนมาตรฐานฝีมือแรงงานเพื่อคุณวุฒิการศึกษาวิชาชีพ ของสถานศึกษาทางด้านการอาชีวศึกษา

ขอบเขตทางการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการสังเคราะห์รูปแบบ และการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์เพื่อคุณวุฒิ การศึกษาวิชาชีพในต่างประเทศ ได้แก่ สหภาพยุโรป อังกฤษ สหรัฐอเมริกา และมาเลเซีย เพราะพื้นที่ดังกล่าวมี

ประสบการณ์ และมีระบบการเทียบโอนที่เป็นรูปธรรม และ ปัจจัยเงื่อนไขของระบบการเทียบโอนที่เหมาะสมกับ ประเทศไทย นอกจากนี้ผู้วิจัยทำการศึกษารายละเอียด มาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติจำนวน 6 กลุ่มสาขาอาชีพ ได้แก่ 1) กลุ่มสาขาอาชีพช่างก่อสร้าง 2) กลุ่มสาขาอาชีพ ช่างไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ และคอมพิวเตอร์ 3) กลุ่มวิชา อาชีพช่างอุตสาหกรรมศิลป์ 4) กลุ่มสาขาอาชีพช่าง เครื่องกล 5) กลุ่มสาขาอาชีพภาคบริการ และ 6) กลุ่ม สาขาอาชีพช่างอุตสาหกรรม ในการวิเคราะห์งานใช้หลักการ ของสมรรถนะที่กรมพัฒนาฝีมือแรงงานเป็นผู้กำหนดเพื่อ การพัฒนาระบบการเทียบโอนคุณวุฒิการศึกษาวิชาชีพ และประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางด้านการอาชีวศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงาน คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ผู้บริหาร สถานศึกษา หัวหน้าแผนกตามประเภทวิชาอุตสาหกรรม ศิลปกรรม คหกรรม และอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และ ผู้เชี่ยวชาญจากกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยการพัฒนารูปแบบการเทียบโอน มาตรฐานฝีมือแรงงานเพื่อคุณวุฒิการศึกษาวิชาชีพ แบ่ง ออกเป็น 3 ระยะดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 สังเคราะห์รูปแบบ และแนวทางการ เทียบโอนความรู้และประสบการณ์เพื่อคุณวุฒิการศึกษา วิชาชีพในต่างประเทศด้วยเอกสารจากหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องกับการเทียบโอนมาตรฐานฝีมือแรงงานเพื่อ คุณวุฒิการศึกษาวิชาชีพของต่างประเทศที่จัดการศึกษา ตามมาตรฐานจำนวน 4 พื้นที่

ระยะที่ 2 ศึกษาปัจจัยเงื่อนไขของระบบการ เทียบโอนมาตรฐานฝีมือแรงงานเพื่อคุณวุฒิการศึกษา วิชาชีพในสถานศึกษาทางด้านการอาชีวศึกษาด้วย แบบสอบถามประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา อาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 310 คน และหัวหน้าแผนกวิชา สำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษาจำนวน 796 คน และ ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจำนวน 309 คน

อนุชัย งามวรัญกูร, นลินรัตน์ รักรุกศล

วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2558 (85-96)

และหัวหน้าแผนกวิชาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจำนวน 651 คน รวมทั้งหมด 2,066 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบด้วยวิธี "Principal Component Analysis" แล้วหมุนแกนแบบ Orthogonal ประเภท VARIMAX ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน

ระยะที่ 3 กำหนดรูปแบบการเทียบโอนมาตรฐานฝีมือแรงงานเพื่อคุณวุฒิการศึกษาวิชาชีพของสถานศึกษาทางด้านการอาชีวศึกษาจำนวน 6 กลุ่มสาขาวิชาชีพด้วยการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน 48 คนซึ่งแต่ละกลุ่มมาจากกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

ระยะที่ 1 จากการศึกษาเอกสาร และจากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์เพื่อคุณวุฒิการศึกษาวิชาชีพในต่างประเทศประกอบด้วย สหภาพยุโรป อังกฤษ สหรัฐอเมริกา และมาเลเซีย พบว่าในการที่จะเทียบโอนความรู้มีองค์ประกอบของการเทียบโอนหลายส่วน โดยองค์ประกอบที่สำคัญที่พบในทุกประเทศที่ทำการศึกษา คือ ผลลัพธ์การเรียนรู้และมาตรฐานอาชีพ ซึ่งทั้ง 2 ส่วนนี้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเชื่อมโยงโลกการศึกษาและโลกการทำงานเข้าด้วยกัน ทั้งนี้ผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นความรู้ ทักษะความสามารถที่ผู้เรียนจะได้รับเมื่อจบหลักสูตร ส่วนมาตรฐานอาชีพ คือ ความรู้ ทักษะ ความสามารถที่แรงงานต้องมีในการประกอบอาชีพนั้น นอกจากนี้ องค์ประกอบในเรื่องวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และประสบการณ์ที่ผ่านมาของผู้เรียนก็มีความสำคัญ โดยสามารถทำได้หลากหลายวิธีเพื่อเอื้อให้กับแรงงาน หรือผู้เรียนในวัยผู้ใหญ่สามารถกลับเข้ามาเรียนในการศึกษาในระบบได้ วิธีการวัดผลจึงมีทั้งการทดสอบ การจัดทำแฟ้มสะสมงาน การสัมภาษณ์ การใช้เอกสารหลักฐานอ้างอิงจุดประสงค์ของการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์เพื่อคุณวุฒิการศึกษาวิชาชีพของต่างประเทศนั้นจึงมุ่งเน้นให้

คนทำงานสามารถเข้าศึกษาต่อในระบบได้โดยใช้ความรู้และประสบการณ์ที่ผ่านมาเทียบโอนเป็นหน่วยกิตเพื่อลดระยะเวลาและค่าใช้จ่ายในการศึกษาต่อเพื่อให้ได้วุฒิการศึกษาที่สูงขึ้นด้วย จากการศึกษาแบบการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ของต่างประเทศนั้น มีความเหมือนและแตกต่างกันในบางประเด็น ดังตารางที่ 1

ระยะที่ 2 ศึกษาปัจจัยเงื่อนไขของระบบการเทียบโอนมาตรฐานฝีมือแรงงานเพื่อคุณวุฒิการศึกษาวิชาชีพในสถานศึกษาทางด้านการอาชีวศึกษา ผู้วิจัยได้มีการวิเคราะห์กลุ่มปัจจัยเงื่อนไขจากการรวบรวมข้อมูลกับผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้าแผนกวิชาที่มีประสบการณ์ในการเทียบโอนมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ ด้วยแบบสอบถามจำนวน 2,066 คน หลังจากนั้นนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ด้วยการหมุนแกนแบบตั้งฉากประเภท VARIMAX โดยผู้วิจัยได้มีการหาความเหมาะสมกับการวิเคราะห์องค์ประกอบด้วยค่า KMO และ Bartlett's Test ดังต่อไปนี้

จากตารางที่ 2 พบว่าค่า Kaiser-Meyer-Olkin มีค่าเท่ากับ .981 มากกว่า .5 และเข้าสู่ 1 นั้นสรุปได้ว่าปัจจัยเงื่อนไขของระบบเทียบโอนมาตรฐานฝีมือแรงงานเพื่อคุณวุฒิการศึกษาวิชาชีพจำนวน 41 ปัจจัยมีความเหมาะสม และเมื่อมีการทดสอบความสัมพันธ์ของปัจจัยเงื่อนไขของระบบเทียบโอนด้วยการใช้ Bartlett's Test ยังพบอีกว่าค่า Significance ของ Bartlett's มีค่าเท่ากับ .000 ซึ่งน้อยกว่า .05 นั้นหมายถึง ปัจจัยเงื่อนไขของระบบเทียบโอนมาตรฐานฝีมือแรงงานเพื่อคุณวุฒิการศึกษาวิชาชีพทั้ง 41 ปัจจัยมีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญ .05 และสรุปได้ว่าปัจจัยเงื่อนไขของระบบเทียบโอนมาตรฐานฝีมือแรงงานเพื่อคุณวุฒิการศึกษาวิชาชีพทั้ง 41 ปัจจัยสามารถจัดกลุ่มด้วยวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ได้ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้มีการวิเคราะห์กลุ่มปัจจัยเงื่อนไขด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบด้วยยังพบอีกว่ากลุ่มปัจจัยเงื่อนไขแบ่งออกเป็น 4 ด้านประกอบด้วย ด้านที่ 1 ด้านผู้บริหารสถานศึกษา อาชีวศึกษามีค่า Eigenvalues เท่ากับ 23.206 และค่า Factor Loading อยู่ในช่วงระหว่าง .723 - .491 ด้านที่ 2 ด้านความร่วมมือของกรมพัฒนาฝีมือแรงงานกับหน่วยงาน

อนุชัช งามวรัญญู, นลินรัตน์ รักรุกศล
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2558 (85-96)

ต้นสังกัดมีค่า Eigenvalues เท่ากับ 2.193 และค่า Factor Loading อยู่ในช่วงระหว่าง .768 - .589 ด้านที่ 3 ด้านความพร้อมสถานศึกษาอาชีวศึกษามีค่า Eigenvalues เท่ากับ 1.167 และค่า Factor Loading อยู่ในช่วงระหว่าง .722 - .458 และด้านที่ 4 ด้านความร่วมมือของสถานประกอบการและความพร้อมของคณาจารย์มีค่า Eigenvalues เท่ากับ 1.085 และค่า Factor Loading อยู่ในช่วงระหว่าง .688 - .491

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบรูปแบบการเทียบโอนมาตรฐานฝีมือแรงงานเพื่อคุณวุฒิการศึกษาวิชาชีพของต่างประเทศ

รายการ	สหภาพยุโรป	อังกฤษ	สหรัฐอเมริกา	มาเลเซีย
กรอบคุณวุฒิวิชาชีพแห่งชาติ	EQF : European Qualification Framework	QCF: The Qualifications and Credit Framework	ไม่มีข้อกำหนด	MQF: Malaysian Qualification Framework
ระบบการเทียบโอน	ECVET: The European Credit System for Vocational Education and Training	การสะสมหน่วยกิตและเทียบโอนหน่วยกิต โดยหน่วยการเรียนรู้เป็นฐาน (Unit-based Qualifications)	การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้เรียนไปสู่การเรียนต่อในสถานศึกษา เน้นการประเมินจากผลงานที่ผ่านมาโดยใช้แฟ้มสะสมงานเป็นหลัก	แรงงานที่ผ่านมาตรฐานฝีมือแห่งชาติระดับ 3 สามารถได้รับคุณวุฒิเทียบเท่าประกาศนียบัตรวิชาชีพได้ นอกจากนี้ยังมีการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้เรียนไปสู่การเรียนต่อในสถานศึกษา
มาตรฐานอาชีพ	เครื่องมือในการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์จากการศึกษานอกระบบ และตามอัธยาศัย	องค์กรวิชาชีพ (Skill Sector Organizations)	มาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ	มาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ (National Occupational Skill Standards – NOSS)
วิธีการวัดผล	แฟ้มสะสมงาน และการทดสอบและการสอบ	บันทึกการเรียนรู้รายบุคคล (Personal Learning Record – PLR) ผ่านระบบบริการบันทึกการเรียนรู้ (Learning Records Service – LRS)	1. แฟ้มสะสมงาน ผ่านระบบ LearningCounts 2. แบบทดสอบ 3. การเทียบหน่วยกิตของการฝึกอบรมที่ได้รับการรับรอง	1. แฟ้มสะสมงาน 2. แบบทดสอบ
หน่วยงานที่ดูแลเรื่องการเทียบโอน	สถาบันที่ได้รับการยอมรับของแต่ละประเทศ (Competent Institution) สถาบันที่รับเทียบโอนคุณวุฒิ (Hosting Institution) และสถาบันที่ขอเทียบโอนคุณวุฒิ (Home Institution)	Ofqual: The Office of Qualifications and Examinations Regulation	CAEL: Council for Adult and Experiential Learning	MQA: Malaysian Qualification Agency

อนุชัช งามวรัญกุล, นลินรัตน์ รักกุล
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2558 (85-96)

ตารางที่ 2 ค่า KMO และ Bartlett's Test ของปัจจัยเงื่อนไขของระบบเทียบโอนมาตรฐานฝีมือแรงงานเพื่อคุณวุฒิการศึกษาวิชาชีพการวิเคราะห์กลุ่มปัจจัยเงื่อนไขด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบด้วยการหมุนแกนแบบตั้งฉากประเภทVARIMAX

KMO and Bartlett's Test		(n = 2,066)
Kaiser- Meyer – Olkin		.981
Bartlett's Test of Sphericity		
Approximation Chi – Square		79,381.64
df		820
Sig.		.000

การวิเคราะห์องค์ประกอบ	Factor Loading
<u>ด้านที่ 1 ด้านผู้บริหารสถานศึกษาอาชีพศึกษา</u>	
1. ผู้บริหารจัดการงบประมาณในงานการเทียบโอนมาตรฐานอาชีพในสถานศึกษา	0.732
2. ผู้บริหารจัดการตั้งหน่วยงานการเทียบโอนมาตรฐานอาชีพในระดับสถานศึกษา	701
3. ผู้บริหารกำหนดนโยบายการเทียบโอนมาตรฐานอาชีพในสถานศึกษา	0.696
4. ผู้บริหารพัฒนาระบบ และกลไกของการเทียบโอนมาตรฐานอาชีพในระดับสถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	0.684
5. ผู้บริหารกำหนดงานเทียบโอนมาตรฐานอาชีพบรรจุโครงสร้างของสถานศึกษา	0.68
6. ผู้บริหารจัดหาทรัพยากร หรือสิ่งอำนวยความสะดวกของงานเทียบโอนมาตรฐานอาชีพ	0.679
7. ผู้บริหารให้ความสำคัญต่อระบบการเทียบโอนมาตรฐานอาชีพ	0.662
8. ผู้บริหารสร้างเครือข่ายงานเทียบโอนมาตรฐานอาชีพระหว่างสถานศึกษา	0.636
9. คณาจารย์มีความรู้ ความเข้าใจต่อระบบ และกลไกของการเทียบโอนของสถานศึกษา	0.616
10. ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องระบบการเทียบโอนมาตรฐานฝีมือแรงงาน	0.565
11. คณาจารย์มีประสบการณ์ในการเทียบโอนมาตรฐานอาชีพ	0.53

การวิเคราะห์องค์ประกอบ	Factor Loading
12. คณาจารย์มีการสร้างรายวิชาสำหรับกลุ่มเทียบโอนมาตรฐานอาชีพ	0.491
Eigenvalues	
	23.206
Variance (percent)	
	56.601
<u>ด้านที่ 2 ด้านความร่วมมือของกรมพัฒนาฝีมือแรงงานกับหน่วยงานต้นสังกัด</u>	
1. กรมพัฒนาฝีมือแรงงานร่วมพัฒนาระบบประเมินมาตรฐานฝีมือกับสถานศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัด	0.768
2. กรมพัฒนาฝีมือแรงงานร่วมกำหนดสมรรถนะมาตรฐานอาชีพกับสถานศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัด	0.762
3. กรมพัฒนาฝีมือแรงงานเทียบโอนมาตรฐานอาชีพกับหน่วยกิตของหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัด	0.76
4. กรมพัฒนาฝีมือแรงงานร่วมพัฒนาครุฝึกวิชาชีพกับสถานศึกษา	0.729
5. รัฐบาลกำหนดให้มีหน่วยงานกลางที่ดูแลระบบเทียบโอนโดยเฉพาะของสถานศึกษาทั้งสถานศึกษาในสังกัด สอศ.และ สช.	0.668
6. หน่วยงานต้นสังกัดมีระเบียบการเทียบโอนมาตรฐานอาชีพที่สามารถปฏิบัติได้จริง	0.662
7. หน่วยงานต้นสังกัดสร้างระบบสารสนเทศเพื่อการเทียบโอนมาตรฐานอาชีพในการสะสมหน่วยกิตของผู้เรียนในระดับมหภาค	0.624
8. หน่วยงานต้นสังกัดมีบทบาท กำกับ ติดตาม ส่งเสริม และสนับสนุนระบบการเทียบโอนมาตรฐานอาชีพกับสถานศึกษา	0.623
9. หน่วยงานต้นสังกัดเป็นพี่เลี้ยงให้แก่สถานศึกษาของงานเทียบโอนมาตรฐานอาชีพ	0.618
10. หน่วยงานต้นสังกัดมอบอำนาจการเทียบโอนมาตรฐานอาชีพแก่สถานศึกษา	0.589
11. สถานศึกษามีระบบการสะสมหน่วยกิตภายในสถานศึกษา และระหว่างสถานศึกษา	0.558
Eigenvalues	
	2.193

อนุชัช งามวรัญกูร, นลินรัตน์ รักกุศล
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2558 (85-96)

การวิเคราะห์องค์ประกอบ	Factor Loading	การวิเคราะห์องค์ประกอบ	Factor Loading		
Variance (percent)	5.349	4. สถานประกอบการมีการสร้างเครือข่ายการเทียบโอนมาตรฐานอาชีพกับสถานประกอบการอื่น ๆ	0.588		
<u>ด้านที่ 3 ด้านความพร้อมสถานศึกษาอาชีวศึกษา</u>		5. คณาจารย์พัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับระบบการเทียบโอนมาตรฐานอาชีพของผู้เรียน	0.577		
1. สถานศึกษามีการจัดตั้งคณะกรรมการเทียบโอนมาตรฐานอาชีพภายในสถานศึกษา	0.722	6. คณาจารย์พัฒนาแผนการเรียนรู้รายบุคคลของผู้เรียนในระบบการเทียบโอนมาตรฐานอาชีพ	0.57		
2. สถานศึกษามีการพัฒนาหลักสูตรการเทียบโอนเป็นของตนเอง	0.691	7. คณาจารย์มีความรู้ ความเข้าใจต่อระบบการประเมินสมรรถนะอาชีพของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน	0.509		
3. สถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์ระบบการเทียบโอนต่อสาธารณชน	0.691	8. สถานศึกษามีการพัฒนาครูฝึกในสถานประกอบการกับงานเทียบโอนมาตรฐานอาชีพ	0.491		
4. สถานศึกษามีความเชี่ยวชาญในสาขาอาชีพที่จะรับเทียบการเทียบโอนมาตรฐานอาชีพ	0.654	Eigenvalues	1.085		
5. สถานศึกษามีการบรรจุแผนการเทียบโอนมาตรฐานอาชีพในแผนปฏิบัติการประจำปี	0.653	Variance (percent)	2.647		
6. สถานศึกษามีการพัฒนาคู่มือการเทียบโอนมาตรฐานอาชีพสำหรับคณาจารย์ บุคลากร ครูฝึกในสถานประกอบการ และผู้ที่เกี่ยวข้อง	0.632	ตารางที่ 3 ความพร้อมในการเทียบโอนมาตรฐานฝีมือแรงงานสถานศึกษาทางด้านการอาชีวศึกษา			
7. สถานศึกษามีการทำความร่วมมือกับสถานประกอบการในการเทียบโอนมาตรฐานอาชีพ	0.609	ลำดับ	สาขาอาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
8. สถานศึกษามีการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรเกี่ยวกับระบบการเทียบโอนมาตรฐานฝีมือแรงงาน	0.601	1	ช่างซ่อมรถยนต์	611	29.57
9. สถานศึกษามีการจัดทำแผนการเทียบโอนมาตรฐานอาชีพรายบุคคลของผู้เรียน	0.576	2	ช่างไฟฟ้าภายนอกอาคาร	519	25.12
10. สถานศึกษามีการสร้างระบบสารสนเทศเพื่อการเทียบโอนมาตรฐานอาชีพ	0.498	3	ช่างบำรุงรักษารถยนต์	515	24.93
Eigenvalues	1.167	4	ช่างซ่อมเครื่องยนต์ดีเซล	491	23.77
Variance (percent)	2.847	5	ช่างไฟฟ้าอุตสาหกรรม	360	17.42
<u>4. ด้านความร่วมมือของสถานประกอบการและความพร้อมของคณาจารย์</u>		จากตารางที่ 3 พบว่าร้อยละ 29.57 มีความพร้อมในการเทียบโอนสาขาอาชีพช่างซ่อมรถยนต์ รองลงมาร้อยละ 25.12 เป็นสาขาอาชีพช่างไฟฟ้าภายนอกอาคาร			
1. สถานประกอบการมีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษา	0.688	ระยะที่ 3 กำหนดรูปแบบการเทียบโอนมาตรฐานฝีมือแรงงานเพื่อคุณวุฒิการศึกษาวิชาชีพของสถานศึกษาทางด้านการอาชีวศึกษาพบว่าจากที่ประชุมกลุ่มของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 6 กลุ่มมีความคิดเห็นตรงกันในการกำหนดรูปแบบการเทียบโอนยึดคุณสมบัติของผู้ผ่านระดับใดระดับหนึ่งของกรมพัฒนาฝีมือแรงงานแบ่งออกเป็นคุณลักษณะของผู้เทียบโอน และมีใบรับรอง			
2. สถานประกอบการพัฒนาระบบการนิเทศผู้เรียนที่ผ่านการเทียบโอนร่วมกับสถานศึกษา	0.627				
3. คณาจารย์มีการติดตาม และประเมินผลการทำงานของผู้เรียนในสถานประกอบการ	0.6				

มาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติออกเป็น 3 ลักษณะดังต่อไปนี้

1) ผู้ที่จบการศึกษา ม.6 / ปวช. หรือสูงกว่าที่ต้องการเปลี่ยนสาขาอาชีพสามารถเทียบโอนคุณวุฒิกับรายวิชาทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ และวิชาเลือกด้วยระบบการเทียบคุณวุฒิกับสมรรถนะในหลักสูตร โดยการประชุมกลุ่มทั้ง 6 กลุ่มมีความเห็นพ้องต้องกันเทียบหมวดวิชาทักษะชีวิต หมวดวิชาทักษะอาชีพ และหมวดวิชาเลือกเสรี หน่วยกิตที่เทียบได้รวมแล้วไม่เกิน 2 ใน 3 ที่ระบุที่กำหนด โดยไม่มีการทดสอบจากสถานศึกษา

2) ผู้ที่ไม่จบการศึกษา ม.6 / ปวช. สามารถเทียบโอนสมรรถนะกับรายวิชาทักษะอาชีพ และวิชาเลือกด้วยระบบการเทียบโอนความรู้ ความสามารถของสมรรถนะหลักสูตรกับสมรรถนะในหลักสูตรวิชาชีพ โดยเทียบได้ในหมวดวิชาทักษะอาชีพ และหมวดวิชาเลือกเสรีเท่านั้น ในข้อสรุปของการประชุมกลุ่ม 6 กลุ่ม มีการเทียบโอนได้ที่แตกต่างกันตามบริบทของสาขาอาชีพ ได้แก่ กลุ่มสาขาอาชีพช่างก่อสร้าง กลุ่มสาขาอาชีพภาคบริการ กลุ่มสาขาอาชีพช่างเครื่องกล กลุ่มสาขาอาชีพช่างอุตสาหกรรม และกลุ่มสาขาอาชีพอุตสาหกรรมศิลป์เทียบโอนความรู้เป็นรายวิชาในหมวดวิชาทักษะอาชีพได้ไม่เกิน 2 รายวิชา คิดเป็น 4 - 6 หน่วยกิต นอกนั้นอาจจะมีการเทียบโอนในวิชาเลือกเสรีได้ไม่เกิน 10 หน่วยกิต ส่วนกลุ่มสาขาอาชีพช่างไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ และคอมพิวเตอร์มีการเทียบโอนความรู้เป็นรายวิชาได้สูงสุด 2 ใน 3 ของจำนวนหน่วยกิตสาขาวิชาไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ และคอมพิวเตอร์ หรือจำนวนไม่เกิน 47 หน่วยกิตโดยไม่ต้องมีการทดสอบจากสถานศึกษา

3) ผู้ที่ไม่จบการศึกษา ม.6 / ปวช. มีสมุดประจำตัวเพิ่มเติมที่กำหนดโดยกรมพัฒนาฝีมือแรงงานกับสถานประกอบการสามารถเทียบโอนประสบการณ์กับรายวิชาทักษะอาชีพ และวิชาเลือกด้วยระบบการเทียบโอนประสบการณ์

ในลักษณะที่ 1 และ 2 เป็นการเทียบโอนความรู้ความสามารถ ซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบประกอบด้วยสำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษา และวิชาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

กลุ่มงานโรงเรียนอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนและอีกหน่วยงานกลาง 1 หน่วยงาน (Credit Bank) ร่วมกันพิจารณาความรู้ ทักษะของสาขาอาชีพแต่ละสาขาอาชีพต่อการเทียบสมรรถนะรายวิชาของแต่ละประเภทวิชาที่เกี่ยวข้อง ให้ชัดเจน และให้ถือปฏิบัติดีกว่าการให้สถานศึกษามีดุลยพินิจในการเทียบโอนเอง ส่วนลักษณะที่ 3 เป็นการเทียบโอนประสบการณ์ให้สถานศึกษาต้องพัฒนาระบบการเทียบโอนประสบการณ์ให้ชัดเจนและแจ้งต้นสังกัด เมื่อมีการพิจารณาการเชื่อมโยงระหว่างสถานศึกษาที่ต่างสังกัดนั้นพบว่าต้องมีการพัฒนาระบบ Credit Transfer ร่วมกันระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เพื่อไม่เกิดความเหลื่อมล้ำต่อการเทียบโอนของต้นสังกัดทั้งสอง อันเป็นผลจากกฎหมายทั้งสองฉบับคือ พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษากับพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชนนั่นเอง ส่วนการเชื่อมโยงระหว่างสถานศึกษากับโลกทำงานต้องมีการพัฒนาระบบ Credit Bank เพื่อทำหน้าที่รวบรวมข้อมูลของการเทียบโอนของแรงงานในระดับชาติทั้งหน่วยกิตที่ได้มีการเทียบโอน กับหน่วยกิตที่เรียนสะสมในสถานศึกษา ซึ่งจะเป็นการลดภาระของสถานศึกษา ในบทบาทของสถานศึกษาทั้งสอง อันเป็นผลจากกฎหมายทั้งสองฉบับคือ พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษากับพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชนนั่นเอง ส่วนการเชื่อมโยงระหว่างสถานศึกษากับโลกทำงานต้องมีการพัฒนาระบบ Credit Bank เพื่อทำหน้าที่รวบรวมข้อมูลของการเทียบโอนของแรงงานในระดับชาติทั้งหน่วยกิตที่ได้มีการเทียบโอน กับหน่วยกิตที่เรียนสะสมในสถานศึกษา ซึ่งจะเป็นการลดภาระของสถานศึกษา ในบทบาทของสถานศึกษา ทั้งสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ต้องมีบทบาทการสร้างเครือข่ายของการสร้างศูนย์ประเมินความรู้ความสามารถร่วมกับกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน

เทียบโอนในวิชาเลือกเสรีได้ไม่เกิน 10 หน่วยกิต ส่วนกลุ่มสาขาอาชีพช่างไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ และคอมพิวเตอร์มีการเทียบโอนความรู้เป็นรายวิชาได้สูงสุด 2 ใน 3 ของจำนวนหน่วยกิตสาขาวิชาไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ และคอมพิวเตอร์ หรือจำนวนไม่เกิน 47 หน่วยกิตโดยไม่ต้องมีการทดสอบจากสถานศึกษา และมีการเก็บสะสมไว้เพื่อใช้ในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นได้ รวมทั้งการสร้างความร่วมมือเพื่อให้เกิดระบบการโอนหน่วยกิตระหว่างสถานศึกษา และระหว่างต้นสังกัด ทั้งนี้จำเป็นต้องมีหน่วยงานกลางรับผิดชอบในการเทียบโอนมาตรฐานฝีมือแรงงานสู่คุณวุฒิการศึกษาวิชาชีพโดยการผ่านสารสนเทศรายบุคคล และรายสถานศึกษา อาชีวศึกษา

อภิปรายผล

รูปแบบการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์เพื่อคุณวุฒิการศึกษาวิชาชีพในต่างประเทศ 4 พื้นที่ที่มีความแตกต่างกันบางประเด็น เช่น ลักษณะของการเทียบโอนแต่ละแห่งที่มีแตกต่างกัน แต่ยังมีจุดประสงค์เดียวกันเพื่อส่งเสริมให้แรงงานในอุตสาหกรรมได้มีการปรับคุณวุฒิวิชาชีพสูงขึ้น และลดระยะเวลาในการศึกษาต่อสอดคล้องกับ Malaysian Qualifications Agency (2011) และ PAAVQ-SET (2012) ที่กำหนดให้การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ของแรงงานต้องไม่มีการกระทบการทำงานประจำ นั้นหมายความว่ารูปแบบนี้เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาระบบคุณวุฒิวิชาชีพเพื่ออุตสาหกรรมสอดคล้องกับ Evan and Herr (1978) ที่กล่าวว่าการศึกษา เป็นกลไกตอบสนองความต้องการของสังคมด้านแรงงานที่มีคุณภาพ และมีฝีมือ ในปัจจุบันความต้องการพัฒนาฝีมือแรงงานของสังคมมีความสำคัญมากขึ้น หากไม่พัฒนาฝีมือไม่พัฒนาทักษะแล้วจะไม่สามารถประกอบอาชีพแข่งขันดำรงอยู่ในสังคมได้ ส่วนการจัดกลุ่มปัจจัยเงื่อนไขประกอบด้วยด้านผู้บริหารสถานศึกษา อาชีวศึกษา ด้านความร่วมมือของกรมพัฒนาฝีมือแรงงานกับหน่วยงานต้นสังกัด ด้านความพร้อมสถานศึกษาอาชีวศึกษา และด้านความร่วมมือของสถานประกอบการและความพร้อมของคณาจารย์ เป็นกลุ่มปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาการเทียบโอนมาตรฐานฝีมือ

แรงงานเพื่อคุณวุฒิการศึกษาวิชาชีพ สอดคล้องกับแนวทางแก้ปัญหาการจัดการอาชีวศึกษาของธีรวุฒิ บุญยโสภณ (2542) Raffe [2003] และ Wilcox [2004] ที่กล่าวว่าการผลิตทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้ความสามารถเข้าสู่โลกอาชีพนั้นต้องเป็นการประสานงานร่วมกันในทุกระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติระหว่างหน่วยงาน และระหว่างการทำงานร่วมกันเป็นที่ระหว่างผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรในสถานศึกษา ตลอดจนมีการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างสถานศึกษา และสถานประกอบการ โดยมีความหมายรองรับเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อเอกชน ส่วนระบบการเทียบโอนหน่วยกิตของสถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาโดยกฎหมายแล้วสามารถเทียบโอนหน่วยกิต จนถึงระดับอุดมศึกษาได้ในอนาคตสอดคล้อง European Centre for the Development of Vocational Education (2012) และ European Commission (2006) ว่าระบบการโอนหน่วยกิตในอนาคตอาจต้องมีการขยายผลถึงระดับอุดมศึกษา นั้นหมายถึงด้านกฎหมายเกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา และพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน ผลที่เกิดขึ้นทางปฏิบัติของการเทียบโอนหน่วยกิต

กรณีการเคลื่อนย้ายแรงงาน และมีความประสงค์เรียนอีกสถานศึกษาต่างสังกัดค่อนข้างยากมาก เนื่องจากแต่ละกฎหมายได้มีการออกระเบียบการเทียบโอนถือปฏิบัติเป็นของตนเอง และไม่ประสานความร่วมมือของหน่วยงานทั้งสองสอดคล้องกับแนวคิดของ European Centre for the Development of Vocational Education [2012] ให้ดำเนินการให้ประเทศสมาชิกปรับปรุงกฎหมายให้เป็นแนวทางเดียวกันในการเทียบโอนหน่วยกิต หรือมีมาตรฐานเดียวกันทั้งสหภาพยุโรป ส่วนการพัฒนากระบวนสารสนเทศเพื่อการเทียบโอนในลักษณะ Credit Bank สามารถสะท้อนความต้องการเป็นรายบุคคลได้ นั้นหมายถึงแรงงานสามารถบันทึกข้อมูลส่วนการทำงานของตนเองได้ตลอดเวลาสอดคล้องกับ Council for Adult and Experiential Learning [2014] มีระบบการบันทึกข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการเทียบโอนความรู้ และประสบการณ์ด้วยตนเอง

อนุชัย รามวรัญกูร, นลินรัตน์ รักกุล
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2558 (85-96)

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายความเชื่อมโยงระหว่างโลกการศึกษา และโลกอาชีพคือรัฐบาลควรมีการจัดตั้งหน่วยงานกลางที่เป็นลักษณะ Credit Bank ที่เป็นรูปธรรมเพื่อการเทียบโอนมาตรฐานฝีมือแรงงานสู่คุณวุฒิการศึกษาวิชาชีพ และหน่วยงานนี้เหมือนกับคลังข้อมูลของแรงงานของประเทศไทย ตลอดจนปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษาของภาครัฐ และเอกชน และการพัฒนาฝีมือแรงงานให้เป็นทิศทางแนวเดียวกัน เพื่อเชื่อมโยงระหว่างโลกการศึกษาและโลกการทำงานในประเทศไทย ตลอดจนมีการพัฒนาลักษณะคู่มือ ขั้นตอน และการปฏิบัติงานต่าง ๆ เกี่ยวกับการเทียบโอนร่วมกัน ในขณะที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แก่ กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนควรบันทึกข้อตกลงเกี่ยวกับการพัฒนาสาขาอาชีพในกลุ่มอาชีพให้สอดคล้องกับหลักสูตรฐานสมรรถนะในระดับ ปวช. และ ปวส.

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการเทียบโอนมาตรฐานฝีมือแรงงานเพื่อคุณวุฒิการศึกษาวิชาชีพ อยู่ภายใต้ชุดโครงการ นโยบายและการยกระดับทรัพยากรมนุษย์ของไทยในกระแเอเชีย ระยะที่ 2 จากการสนับสนุนงบประมาณโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

บรรณานุกรม

ธีรวิภา บุนนัยโสภณ. (2542). การบริหารอาชีวะและเทคนิคศึกษาเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรม. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ผลิตตำราสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาไทยในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561). กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.

Council for Adult and Experiential Learning.(2014).Whom we serve.(Online).Available:http://www.cael.org/whom-we-serve [06.19.2014]

European Centre for the Development of Vocational Education. (2012). The Development of ECVET in Europe. Luxembourg:Publications Office of the European Union.

European Commission.(2006). On the way to an European qualification framework EQF &ECVET. (Online).Available: <http://www.ecvetteam.eu/en/european-qualificationframework-eqf> [06.21.2014]

Evan, R.N. and E.L.Herr. (1978). Foundation of Vocational Education. Ohio: Merrill Publishing Company.

Malaysian Qualifications Agency. (2011). Malaysian qualification framework.(Online).Available:http://www.mqa.gov.my/dokumen/MALAYSIAN%20QUALIFICATIONS%20FRAMEWORK_2011.pdf[06.21.2014]

PAAIVQ-SET. (2012). Guide for centres achieving QCF centre recognition. (Online).Available: <http://www.paa-uk.org/Centres/New%20Centres/QCF/QCF%20Guide%20for%20Centres%20QP2.23%20July%202012.pdf>[06.21.2014]

Raffe, D. (2003). Bringing Academic Education and Vocational Training Closer Together. Bern: Peter Lang.